

Asia: VN/4682/2023

Suomen kansalaiseen rinnastettavat henkilöt valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää esityksen tavoitetta parantaa tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden mahdollisuuksia tulla valituiksi valtion tukemiin vuokra- ja asumisoikeusasuntoihin kannatettavana.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Hallituksen esitystä lukemalla syntyy vaikutelma, että lakimuutosta perustellaan nimenomaisesti sotaa paenneiden ukrainalaisten asumisen tukemisella. Esityksessä mainitaan (s. 7), että esitys lisää yhdenvertaisuutta Suomen kansalaisten ja Suomessa laillisesti oleskelevien välillä. Valtuutettu kiinnittää huomiota siihen, että tilapäistä suojelua on mahdollista myöntää myös muille väestöryhmille kuin ukrainalaisille ja lakimuutoksen perusteleminen vain yhden väestöryhmän kohtaamien ongelmien perusteella on lähtökohtaisesti ongelmallista. Tältä osin on välttämätöntä, että asukasvalintakriteerit eivät erottele hakijoita kansalaisuuden perusteella.

Maahanmuuttovirastolla on velvollisuus huolehtia tilapäistä suojelua saavien majoituksesta ja asumisesta. Tämä velvollisuus koskee myös tilanteita, joissa henkilö saa tilapäistä suojelua, mutta henkilö ei ole hakenut kotikuntaa tai henkilö järjestää majoituksen itse. Lainmuutoksen perusteella myös niillä tilapäistä suojelua saavilla olisi mahdollisuus hakea valtion tukemia asuntoja, jotka eivät ole hakeneet kotikuntaoikeutta. Esityksessä ei ole arvioitu kuinka paljon tilapäistä oleskelulupia saaneiden asuntohakemukset jatkossa lisääntyisivät ja kuinka moni henkilö jatkossa olisi valtion tukemien asuntojen asukasvalintajonossa. Tällä on vaikutusta kaikkiin hakijoihin, kun hakijamäärät kasvavat, mutta valtion tukemien asuntojen määrä pysyy samana.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta asukasvalintaa valvovien kuntien ja hyvinvointialueiden työmäärään eikä esityksessä ehdoteta tähän lisää henkilöresursseja. Koska esitys kuitenkin potentiaalisesti lisää asuntohakemusten määrää, pitkittyvät asukasvalintojen käsittelyajat. Pitkittyneet käsittelyajat koskevat kaikkia hakijoita, ei vain tilapäistä suojelua saavia hakijoita. Käsittelyaikojen pitkittyessä on vaarana, että esitys lisää käytännössä asunnottomuutta. Tältä osin on erityisen tärkeää, että muutoksen vaikutuksia seurataan tarkasti ja asukasvalintojen osalta suoritetaan jälkikäteistä valvontaa, jossa kiinnitetään huomiota ainakin siihen millä kriteerein asukasvalintaa on muutoksen jälkeen tehty ja kuinka tilapäistä suojelua saaneet on otettu asukasvalinnassa huomioon.

Leimio Marko

Yhdenvertaisuusvaltuutettu - Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto